

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ สภาวะปริทันต์ในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ในโรงพยาบาล

เกาะคา จังหวัดลำปาง

ผู้เขียน

นางอภิญญา เมฆรักขาวนิช

ปริญญา

สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผศ. ดร. ทรวงูฒิ ตวงรัตนพันธ์ ประธานกรรมการ

ผศ. ดร. สาทรรัตน์ คงขุนเทียน กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาวะปริทันต์ในกลุ่มผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มารับบริการที่คลินิกเบาหวานในโรงพยาบาลเกาะคา จังหวัดลำปาง ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ - มีนาคม พ.ศ. 2552 จำนวน 250 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูลสุขภาพผู้ป่วยเบาหวานและแบบสอบถาม ซึ่งได้นำแบบสอบถามไปหาความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาโดยรวมของแบบสอบถามเท่ากับ 0.94 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ทำการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ได้ค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.98 รวมทั้งทำการตรวจช่องปากเพื่อให้ได้ข้อมูลสภาวะปริทันต์โดยใช้ค่าเฉลี่ยระดับการยึดเกาะของอวัยวะปริทันต์ทางคลินิก ในการแบ่งระดับความรุนแรงของสภาวะโรคปริทันต์ โดยก่อนทำการตรวจได้มีการเปรียบเทียบความตรงกันระหว่างผู้ตรวจกับผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า Kappa การวัดความถี่ของร่องลึกปริทันต์ การวัดระดับเหงือก รัน ระดับการยึดเกาะของอวัยวะปริทันต์ และการมีคราบจุลินทรีย์ เท่ากับ 0.872, 0.897, 0.845 และ 0.889 ตามลำดับ ในขณะที่ได้ค่าความตรงภายในผู้ตรวจจากการวัดสองครั้งเป็น 0.957, 0.833, 0.882 และ 0.944 ตามลำดับ จากนั้นทำการเก็บข้อมูลแล้วนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 60.9 ปี มีการศึกษาชั้นประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ กลุ่มตัวอย่างเกือบ

ครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 48.4) ไม่ได้ประกอบอาชีพ และมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีอยู่ที่ 24,601.3 บาท จากข้อมูลภาวะโภชนาการพบกลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 57.2) มีรอบเวกเกินระดับมาตรฐานในขณะที่ส่วนใหญ่มีดัชนีมวลกายปกติ (ร้อยละ 40.0) และนอกจากโรคเบาหวานที่เป็นอยู่แล้วกลุ่มตัวอย่างถึง ร้อยละ 89.6 มีโรคร่วม และต้องรับประทานยาอื่นร่วมด้วยถึง ร้อยละ 94.0 กลุ่มตัวอย่างมากกว่า ร้อยละ 70 ไม่สูบบุหรี่และไม่ดื่มสุรา จำนวนปีที่เป็นเบาหวานนับจากวันที่แพทย์วินิจฉัยเฉลี่ย 5.8 ปี (1-12 ปี) และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61) มีค่า FBS < 130 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตรจากข้อมูลพฤติกรรมดูแลสุขภาพพบว่า ร้อยละ 74.4 ไม่เคยมารับการตรวจประจำปีและไม่เคยชูดินน้ำตาลย (ร้อยละ 78.8) กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 65.2 แปร่งฟันวันละ 2 ครั้ง และเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 99.2) ไม่ใช้อุปกรณ์อื่นช่วยในการทำทำความสะอาดช่องปากนอกเหนือจากการแปรงฟัน จากการตรวจในช่องปาก กลุ่มตัวอย่างมีฟันเหลือเฉลี่ย 24 ซี่ และส่วนใหญ่มีคราบจุลินทรีย์ระดับมากที่สุด (ร้อยละ 70.8) แสดงถึงการดูแลทำความสะอาดช่องปากที่ไม่ดี และมีค่าเฉลี่ยการยี้ดเกาะอวัยวะปริทันต์ทางคลินิก 3.9 มิลลิเมตร หากจะแบ่งเป็นระดับความรุนแรงของการเป็น โรคปริทันต์อักเสบ พบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 45.2) เป็นโรคปริทันต์อักเสบระดับปานกลาง รองลงมา คือ โรคปริทันต์อักเสบระดับรุนแรง (ร้อยละ 38.8) เมื่อนำตัวแปรต่างๆ มาหาความสัมพันธ์กับระดับความรุนแรงของสภาวะ โรคปริทันต์อักเสบ โดยใช้สถิติไคสแควร์ที่ ระดับ $\alpha = 0.05$ พบว่า อายุ อาชีพ รายได้ รอบเวก ค่าดัชนีมวลกาย ประวัติการชูดินน้ำตาลยหรือเกลารากฟัน การใช้อุปกรณ์อื่นช่วยในการทำทำความสะอาดช่องปาก และระดับคราบจุลินทรีย์ มีความสัมพันธ์กับระดับความรุนแรงของสภาวะ โรคปริทันต์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการยี้ดเกาะอวัยวะปริทันต์ทางคลินิก โดยจำแนกตามระดับคราบจุลินทรีย์ และจำแนกตามพฤติกรรมการสูบบุหรี่ พบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) จากการศึกษาทำให้ได้ทราบข้อมูลพื้นฐานและปัจจัยที่สัมพันธ์กับสภาวะ โรคปริทันต์ในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ทำให้สามารถนำไปวางแผนพัฒนาการดูแลสุขภาพในผู้ป่วยเบาหวานอย่างเป็นองค์รวมได้ต่อไป

Independent Study Title   Periodontal Status in Diabetes Mellitus Type 2 Patients in Ko Kha Hospital Lampang Province

Author   Mrs. Apinya Mekruksavanich

Degree   Master of Public Health

Independent Study Advisory Committee

Assistant Professor Dr. Songwut Toungwatanaphan   Chairperson

Assistant Professor Dr. Sakornrat Khongkhunthian   Member

Abstract

The objective of this descriptive study was to investigate the periodontal status in the type 2 diabetic patients who received medical care from the Diabetes Clinic at Ko Kha Hospital, Lampang between February and March 2009. A total of 250 patients' data were collected from the health record and questionnaires. The contents of the questionnaires have been proved by three experts for the accuracy. The content validity index (CVI) of the questionnaires was 0.94. The improved questionnaires were tested and the Cronbach's Alpha was equal to 0.98. Oral examination has been performed and the periodontal status was classified by mean clinical attachment level (mean CAL). Before the examination, the accuracy and the Kappa of periodontal probing pocket depth, gingival recession, clinical attachment level, and the presence of plaque between the examiner and the expert were 0.872, 0.897, 0.845 and 0.889, respectively. The intra-examiner reliability were 0.957, 0.833, 0.882 and 0.944, respectively. Then, the data were analyzed by SPSS. The results showed the average age of 60.9 years, and most of them finished only primary school. Almost half of the subject (48.4%) did not work. The average annual income was 24,601.3 baht per year. From the nutrition data, more than a half of them

(57.2%) exhibited waist size above an average rate while most of them (40.0%) had normal BMI. Other than Diabetes mellitus type 2, 89.6% of the subjects were suffered from other diseases, and almost of them (94.0%) received other medications. More than 70% of the subjects did not smoke or drink alcohol. The average years of diabetes history counting from the first day of diagnosis was 5.8 years (ranging from 1 to 12 years), and most of them (61%) exhibited fasting blood sugar (FBS) of less than 130 milligrams per deciliter. From the oral health care data, most of the subjects never received the annual oral care checkup (74.4%) or scaling (78.8%). Above the half of the subjects (65.2%) brushed their teeth twice a day, and almost of them (99.2%) did not use oral care aids other than simple toothbrush. From the oral examination, the average number of teeth were 24 per person and most of them showed a high level of plaque accumulation (70.8%), which represents poor oral hygiene. The mean CAL of subjects was 3.9 millimeters. When the severity of periodontal status was classified by mean CAL, it was found that most of them (45.2%) exhibited moderate periodontitis, while severe periodontitis was 38.8%. All of the data were analyzed by the Chi-square test at the level of $\alpha = 0.05$ and it was found that age, occupation, income, waist circumferential, BMI, history of scaling and root planing, the use of oral care aids and the level of plaque accumulation were statistically significant to the mean CAL. Furthermore, the significant differences between the mean CAL and the level of plaque as well as the smoking habits were found at $p < 0.05$. This study provided basic information and conditions related to the severity of periodontitis in patients with diabetes mellitus type 2 and this data could be used to improve the dental care in patients with diabetes mellitus type 2 holistically.